

Zpráva ze služební cesty

Drážďany, Německo

Termín cesty: 1. 8. 2011

Zprávu podává:

PhDr. Eva Drašarová CSc., ředitelka Národního archivu

PhDr. Zdeňka Kokošková, zástupkyně ředitelky Národního archivu

Praha 5. 8. 2011

Na krátkou návštěvu, jejímž hlavním účelem bylo předání 21 kartonů nebohemikálních archiválií, jsme cestovaly dne 1. 8. 2011 osobním vozem Národního archivu (odjezd 8.00 hod., příjezd do Drážďan v 10.30 hod., odjezd 14.30 hod., příjezd do Prahy v 17.00 hod.).

Fyzické předání se uskutečnilo na základě smlouvy o bezplatném převodu archiválií mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko podepsané o týden dříve, dne 25. 7. 2011, v Praze (čj. NA 1991/06-2011). Pro úplnost je nutno zmínit, že vláda České republiky vydala nařízení č. 266/2010 Sb., o převodu některých archiválií ve vlastnictví České republiky do zahraničí, které nabylo účinnosti dnem jeho vyhlášení dne 20. září 2010. Předávajícím byl Národní archiv, kde bylo 21 kartonů archivního **fondu „Svaz Němců v zahraničí, Sasko“**, **evidenční číslo Národního archivního dědictví 100000010466**, dosud uloženo. Smluvní strany uzavřely smlouvu s vědomím, že bezúplatný převod archiválií do vlastnictví nabyvatele je aktem dobré vůle České republiky, na který není ze strany nabyvatele právní nárok, a jenž vychází z mezinárodně uznávané zásady zakotvené v preambuli Úmluvy o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků, podle níž *„kulturní statky tvoří jeden ze základních prvků civilizace a národní kultury a jejich skutečnou hodnotu lze ocenit jen tehdy, jestliže jsou co nejúplněji známy jejich původ, historie a tradiční prostředí“*. Původ nebohemikálních archiválií není znám, tyto se nijak nevztahují k českému prostředí. Pravděpodobně se jedná o archiválie zavlčené na území Československa v důsledku událostí druhé světové války. Druhou polovinu fondu spravuje Hauptstaatsarchiv Dresden. Tento archiv je také skutečným nabyvatelem archiválií, smlouvu a předávací protokol ovšem podepsoval oprávněný subjekt, Saský státní archiv, obdoba českého Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR. Spolu s převáděnými archiváliemi převodce předal nabyvateli kopii evidenčního listu Národního archivního dědictví a inventář fondu. Pro německé partnery jde o významné archiválie z let 1935–1939, převážně korespondenci zemského svazu s německými vystěhovalci z celého světa. Velmi cenné jsou především vyplněné dotazníky popisující osudy jedinců včetně fotografií a ilustrující jejich vztah k nacistickému režimu. Jde samozřejmě o zajímavou ukázkou propagandistické práce svazu.

Dr. Jürgen Rainer Wolf, ředitel Saského státního archivu, nás dle slibu daného v Praze provedl přístavbou Hlavního státního archivu v Drážďanech a nově rekonstruovanými prostory staré budovy, postavené v letech 1912 – 1915 v Archivní ulici č. 14. Doprovázel nás a následující besedy se účastnil též ředitel zmíněného drážďanského archivu Dr. Guntram Martin. Provoz archivu se po třech letech provizoria mimo vlastní budovu právě od července tohoto roku stěhuje zpět do nového a sanovaného starého depozitáře. Přístavba byla

koncipována jako pasivní dům. K chlazení se využívá podzemní voda svedená do studny a celá stavba je uložena v jakési „vaně“ z důvodu nedaleko tekoucího Labe. Inspirující bylo shlédnout i vnitřní zařízení, především kompaktní regály s vnitřními mezipolicemi pro lepenkové ploché krabice s mapami, i velkých formátů, nebo speciální skříně pro sbírku pečetí. Restaurátorské prostory jsou poměrně skromné, neboť pro celé Sasko slouží velký komplex v zámku Hubertusburg nedaleko Lipska. Je zařízen i vymrazovacím sušícím zařízením pro archiválie poškozené vodou a slouží na základě nedávno uzavřené smlouvy i restaurátorům z městského archivu v Kolíně nad Rýnem. Ti zachraňují nesmírně cenné archiválie historického archivu města po tragédii v roce 2009, kdy se zřítil celý archiv v důsledku stavebních prací probíhajících pod ním do hlubokého kráteru. Kolíňané platí v Hubertusburgu pouze provozní a administrativní náklady.

Cesta, byť proběhla poměrně s minimální přípravou, byla velmi přínosná pro obě strany. Pravděpodobně bude následovat oficiální pozvání na slavnostní otevření drážďanského komplexu dne 25. srpna t. r. Obdobné předání archivních dokumentů rakouské straně je teprve ve stadiu příprav.